



Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2019. gada 8. maijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā lauksaimniecības politika – Atbalsts lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) – Regula (EK) Nr. 1698/2005 – Piemērojamība laikā – 72. pants – Ar investīcijām saistītu darbību ilglaicīgums – Būtiskas izmaiņas līdzfinansētā investīciju darbībā – Objekts, kas ir iegūts, pateicoties ELFLA līdzfinansētai investīciju darbībai, un ko finansējuma saņēmējs ir iznomājis trešajai personai – Kopējās lauksaimniecības politikas finansēšana, pārvaldība un uzraudzība – Regula (EK) Nr. 1306/2013 – 54. un 56. pants – Dalībvalstu pienākums atgūt nepamatoti izmaksātas summas, kas izriet no pārkāpumiem vai nolaidības – Jēdziens “pārkāpums” – Atgūšanas procedūras uzsākšana

Lietā C-580/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija) iesniedza ar lēmumu, kurš pieņemts 2017. gada 27. septembrī un kurš Tiesā reģistrēts 2017. gada 4. oktobrī, tiesvedībā

Mittetulundusühing Järvelaev

pret

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA),

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: Tiesas priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], kas pilda desmitās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši F. Biltšens [*F. Biltgen*] un E. Levits (referents),

ģenerālvokāts: M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Igaunijas valdības vārdā – *N. Grünberg*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *J. Aquilina* un *E. Randvere*, pārstāves,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – igauņu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes Regulas (EK) Nr. 1698/2005 (2005. gada 20. septembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (OV 2005, L 277, 1. lpp.) 72. pantu, Padomes Regulas (EK) Nr. 1290/2005 (2005. gada 21. jūnijs) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu (OV 2005, L 209, 1. lpp.) 33. panta 1. punktu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV 2013, L 347, 320. lpp.), 71. panta 1. punktu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1306/2013 (2013. gada 17. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un Padomes Regulu (EEK) Nr. 352/78, (EK) Nr. 165/94, (EK) Nr. 2799/98, (EK) Nr. 814/2000, (EK) Nr. 1290/2005 un (EK) Nr. 485/2008 atcelšanu (OV 2013, L 347, 549. lpp.) 56. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *Mittetulundusühing Järvelaev* (turpmāk tekstā – “*Järvelaev*”) un *Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet* (Lauksaimniecības reģistru un informācijas pārvalde, Igaunija) (turpmāk tekstā – “*PRIA*”) par to summu atgūšanu, kas pirmajai minētajai ir izmaksātas saistībā ar darbību, kuru ir līdzfinansējis Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) saskaņā ar *Leader* asi, kas paredzēta Regulā Nr. 1698/2005.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula Nr. 1698/2005

- 3 Saskaņā ar Regulas Nr. 1698/2005 61. un 62. apsvērumu:

“(61) Saskaņā ar subsidiaritātes principu un ņemot vērā izņēmumus, vajadzētu būt valsts noteikumiem par attaisnojamiem izdevumiem.

(62) Lai nodrošinātu ELFLA atbalsta efektivitāti, taisnīgumu un ilgtspējīgu ietekmi, vajadzētu būt noteikumiem, ar ko garantē, ka ar investīcijām saistītas darbības ir ilglaicīgas, un Fondu neizmanto negodīgas konkurences ieviešanai.”

- 4 Saskaņā ar šīs regulas 2. pantu “Definīcijas”:

“Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

[..]

h) “saņēmējs”: valsts vai privāts uzņēmējs, struktūra vai uzņēmums, kas atbildīgs par darbību īstenošanu vai atbalsta saņemšanu;

[..].”

5 Minētās regulas 71. panta “Izdevumu atbilstība” 3. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

“Noteikumus par izdevumu atbilstību nosaka attiecīgas valsts līmenī, ievērojot īpašus nosacījumus, kas šajā regulā izklāstīti konkrētiem lauku attīstības pasākumiem.”

6 Šīs pašas regulas 72. pantā “Ar investīcijām saistītu darbību ilglaicīgums” ir paredzēts:

“1. Neskarot noteikumus, kas attiecas uz brīvu pakalpojumu sniegšanu un brīvību veikt uzņēmējdarbību Līguma 43. un 49. panta nozīmē, dalībvalsts nodrošina to, ka investīciju darbības saglabā ELFLA ieguldījumu, ja piecus gadus pēc vadošās iestādes lēmuma piešķirt finansējumu attiecīgās darbības nav būtiski pārveidotas:

- a) ietekmējot tās būtību vai īstenošanas nosacījumus vai dodot nepamatotas priekšrocības kādam uzņēmumam vai valsts iestādei;
- b) rodoties no pārmaiņām kādas infrastruktūras daļas īpašuma formā vai izbeidzoties, vai pārvietojoties ražošanas darbībām.

2. Nepamatoti izmaksātos apjomus [summas] atgūst saskaņā ar Regulas [Nr. 1290/2005] 33. pantu.”

7 Saskaņā Regulas Nr. 1698/2005 74. pantu “Dalībvalstu pienākumi”:

“1. Lai nodrošinātu efektīvu Kopienas finansiālo interešu aizsardzību, dalībvalstis pieņem visus normatīvos un administratīvos aktus saskaņā ar Regulas [Nr. 1290/2005] 9. panta 1. punktu.

2. Katrai lauku attīstības programmai dalībvalstis norāda šādas iestādes:

- a) vadošo iestādi, kas atbild par attiecīgās programmas apsaimniekošanu un kas var būt vai nu valsts iestāde, vai privāta struktūra, kura darbojas valsts vai reģiona mērogā, vai pati dalībvalsts, kad tā veic šo uzdevumu;
- b) akreditētu maksājumu aģentūru Regulas [Nr. 1290/2005] 6. panta nozīmē;
- c) sertificējošo iestādi Regulas [Nr. 1290/2005] 7. panta nozīmē.

[..]”

Regula Nr. 1290/2005

8 Regulas Nr. 1290/2005 33. pantā ir noteikts:

“1. Ja lauku attīstības pasākumos vai programmās konstatē pārkāpumus vai nolaidību, dalībvalstis veic finansiālās korekcijas, pilnīgi vai daļēji atceļot attiecīgo Kopienas finansējumu. Dalībvalstis ņem vērā konstatēto pārkāpumu būtību un nopietnību, kā arī [ELFLA] finansiālo zaudējumu apjomu.

2. Ja Kopienas līdzekļi saņēmējam jau ir izmaksāti, akreditētais maksātājs tos atgūst saskaņā ar savām finansējuma atgūšanas procedūrām un tos atkārtoti izmanto saskaņā ar 3. punkta c) apakšpunktu.

[..]

10. Ja Komisija veic finansiālo korekciju, šī korekcija neskar dalībvalsts pienākumus atgūt summas, kas izmaksātas kā dalībvalsts pašas finansiālais ieguldījums saskaņā ar 14. pantu Padomes Regulā (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai [(OV 1999, L 83, 1. lpp.).”

Regula (EK) Nr. 1974/2006

- 9 Komisijas Regulas (EK) Nr. 1974/2006 (2006. gada 15. decembris), ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Regulai Nr. 1698/2005 (OV 2006, L 368, 15. lpp.), 48. panta 1. punktā ir noteikts:

“1. Regulas [Nr. 1698/2005] 74. panta 1. punkta īstenošanas nolūkos dalībvalstis nodrošina, ka visi lauku attīstības pasākumi, kurus tās plāno īstenot, ir pārbaudāmi un kontrolējami. Šajā nolūkā dalībvalstis nosaka kontroles kārtību, kas nodrošina tām pietiekamu pārlicību, ka tiek ievēroti atbilstības kritēriji un citas saistības.”

Regula Nr. 1303/2013

- 10 Regulas Nr. 1303/2013 71. panta “Darbību ilgums” 1. punktā ir paredzēts:

“Darbība, kas ietver investīcijas infrastruktūrā vai investīcijas ražošanā, atmaksā no [Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem] saņemto atbalstu, ja piecos gados no galīgā maksājuma atbalsta saņēmējam vai – attiecīgā gadījumā – laikposmā, kas paredzēts valsts atbalsta noteikumos, notiek jebkas no turpmākā:

- a) ražošanas darbības izbeigšana vai pārcelšana uz citu vietu ārpus programmas teritorijas;
- b) tādas izmaiņas infrastruktūras daļas īpašnieku sastāvā, kas sniedz uzņēmumam vai publiskai struktūrai nepamatotas priekšrocības, vai
- c) būtiskas izmaiņas, kas ietekmē darbības veidu, mērķus vai īstenošanas nosacījumus, tādējādi traucējot tās sākotnējo mērķu sasniegšanu.

Dalībvalsts atgūst summas, kas nepamatoti izmaksātas saistībā ar darbību proporcionāli laikposmam, par kuru nav izpildītas prasības.

Gadījumos, kas attiecas uz MVU veikto investīciju vai radīto darbvietu saglabāšanu, dalībvalstis var samazināt pirmajā daļā noteikto termiņu līdz trim gadiem.”

- 11 Šīs regulas 152. panta “Pārejas noteikumi” 1. punktā ir noteikts:

“Šī regula neliedz ne turpināt sniegt, ne grozīt – tostarp pilnīgi vai daļēji atcelt – palīdzību, ko Komisija apstiprinājusi, pamatojoties uz [Padomes] Regulu (EK) Nr. 1083/2006 [(2006. gada 11. jūlijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999 (OV 2006, L 210, 25. lpp.),] vai uz jebkuriem citiem tiesību aktiem, kurus minētajai palīdzībai piemēro 2013. gada 31. decembrī. Minēto regulu [vai] citus piemērojamos tiesību aktus tādēļ pēc 2013. gada 31. decembra minētajam atbalstam vai attiecīgajām darbībām turpina piemērot līdz to noslēgumam. Šā punkta nolūkos palīdzība attiecas uz darbības programmām un lieliem projektiem.”

Regula (ES) Nr. 1305/2013

- 12 Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1305/2013 (2013. gada 17. decembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Regulu Nr. 1698/2005 (OV 2013, L 347, L 487), 88. pantu:

“Regulu [Nr. 1698/2005] atceļ.

Regulu [Nr. 1698/2005] turpina piemērot darbībām, kuras īsteno atbilstīgi programmām, ko Komisija saskaņā ar minēto regulu apstiprinājusi pirms 2014. gada 1. janvāra.”

Regula Nr. 1306/2013

- 13 Regulas Nr. 1306/2013 54. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis pieprasa atbalsta saņēmējiem veikt pārkāpuma vai nolaidības rezultātā nepamatoti saņemto maksājumu atmaksu 18 mēnešu laikā pēc tam, kad maksājumu aģentūra vai par atgūšanu atbildīgā struktūra ir apstiprinājusi un – attiecīgā gadījumā – saņēmusi kontroles ziņojumu vai līdzīgu dokumentu, kurā norādīts, ka ir noticis pārkāpums. Vienlaikus ar atmaksāšanas pieprasījumu tiek veikta attiecīgo summu uzskaitē maksājumu aģentūras debitoru reģistrā.”

- 14 Šīs regulas 56. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Ja lauku attīstības pasākumos vai programmās konstatē pārkāpumus vai nolaidību, dalībvalstis veic finanšu korekcijas, pilnīgi vai daļēji atceļot attiecīgo Savienības finansējumu. Dalībvalstis ņem vērā konstatēto pārkāpumu būtību un nopietnību un ELFLA finanšu zaudējumu apjomu.”

- 15 Saskaņā ar minētās regulas 119. pantu:

“1. Atceļ [Padomes] Regulu (EEK) Nr. 352/78 [(1978. gada 20. februāris) par to, kā kreditēt nodrošinājumus, depozītus un garantijas, kas sniegtas saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un vēlāk atsavinātas (OV 1978, L 50, 1. lpp.)], [Padomes Regulu] (EK) Nr. 165/94 [(1994. gada 24. janvāris), kura attiecas uz Kopienas līdzfinansējumu pārbaudēm no attāluma un ar kuru groza Regulu (EEK) Nr. 3508/92, ar ko izveido integrētu vadības un kontroles sistēmu konkrētām Kopienas atbalsta shēmām (OV 1994, L 24, 6. lpp.)], [Padomes Regulu] (EK) Nr. 2799/98 [(1998. gada 15. decembris), ar ko nosaka euro agromonetāro režīmu (OV 1998, L 349, 1. lpp.)], [Padomes Regulu] (EK) Nr. 814/2000 [(2000. gada 17. aprīlis) par informācijas pasākumiem saistībā ar kopējo lauksaimniecības politiku (OV 2000, L 100, 7. lpp.)], [Regulu Nr. 1290/2005] un [Padomes Regulu] (EK) Nr. 485/2008 [(2008. gada 26. maijs) par dalībvalstu veiktām Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda finansēšanas sistēmā ietilpstošo darījumu rūpīgām pārbaudēm (OV 2008, L 143, 1. lpp.)].

Tomēr Regulas [Nr. 1290/2005] 31. pants un attiecīgie īstenošanas noteikumi paliek spēkā līdz 2014. gada 31. decembrim.

2. Atsauces uz atceltajām regulām uzskata par atsaucēm uz šo regulu un lasa saskaņā ar III pielikumā iekļauto atbilstības tabulu.”

- 16 Saskaņā ar Regulas Nr. 1306/2013 121. pantu:

“1. Šī regula stājas spēkā dienā, kad to publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

To piemēro no 2014. gada 1. janvāra.

2. Tomēr šādus noteikumus piemēro šādi:

- a) regulas 7., 8., 16., 25., 26. un 43. pantu – no 2013. gada 16. oktobra;
- b) 18. un 40. pantu – attiecībā uz veiktajiem izdevumiem – no 2013. gada 16. oktobra;
- c) 52. pantu – no 2015. gada 1. janvāra.”

17 Vienlaikus aplūkojot Regulas Nr. 1306/2013 119. panta 2. punktu un atbilstības tabulu, kas ietverta tās III pielikumā, izriet, ka Regulas Nr. 1290/2005 33. pantā izdarītās atsauces ir jāsaprot kā tādas, kuras izdarītas uz Regulas Nr. 1306/2013 54. un 56. pantu.

Igaunijas tiesības

18 2014. gada 19. novembra *Euroopa Liidu ūhise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus* (Likums par Eiropas Savienības kopējās lauksaimniecības politikas īstenošanu) (RT I 2014, 3) 111. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ja pēc finansējuma izmaksas atklājas, ka pārkāpumu vai nolaidības dēļ finansējums ir izmaksāts nepamatoti, tostarp tādēļ, ka tas nav izmantots paredzētajam nolūkam, finansējumu pilnībā vai daļēji atgūst no – attiecīgā gadījumā konkursā izraudzītā – atbalsta saņēmēja saskaņā ar [Regulā Nr. 1303/2013 un Regulā Nr. 1306/2013], kā arī citās atbilstīgajās Savienības regulās paredzētajiem nosacījumiem un termiņiem.”

19 Minētā likuma 131. pantā ir noteikts:

“Finansējumu, kas piešķirts, pamatojoties uz Likumu par Eiropas Savienības kopējās lauksaimniecības politikas īstenošanu, kurš bija spēkā pirms 2015. gada 1. janvāra, atgūst saskaņā ar šajā likumā paredzētajiem nosacījumiem un procedūrām.”

20 2010. gada 27. septembra *Põllumajandusministri määrus nr 92 – Leader-meetme raames antava kohaliku tegevusgrupi toetuse ja projektitoetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord* (lauksaimniecības ministra Rikojums Nr. 92 “Finansējuma, ko *Leader* pasākuma ietvaros piešķir vietējā rīcības grupa, un projekta finansējuma apstiprināšanas nosacījumi, finansējuma pieprasīšanas un pieteikuma izskatīšanas detalizēta kārtība”) (RT I 2010, 71, 538, turpmāk tekstā – “Rikojums Nr. 92”), 35. panta 2. punktā ir noteikts:

“No projekta finansējuma pieteikuma iesniegšanas dienas līdz piecu gadu termiņa beigām, kopš *PRIA* ir izmaksājusi finansējuma pēdējo daļu, pieteicējs vai atbalsta saņēmējs nekavējoties rakstveidā informē *PRIA* un vietējo rīcības grupu par savas pasta adreses un kontaktinformācijas maiņu, kā arī, lai saņemtu *PRIA* un vietējās rīcības grupas piekrišanu, par:

- 1) izmaiņām, kas ir saistītas ar darbību vai investīciju objektu. Ja *PRIA* vai vietējā rīcības grupa to atzīst par vajadzīgu, ir jāiesniedz tostarp jaunā cenu piedāvājuma kopija vai plānotās darbības paredzamo izmaksu aprēķins;
- 2) tādiem citiem apstākļiem, kas ir saistīti ar projekta finansējuma saņemšanu vai izmantošanu, kuru dēļ pieteikumā minētie dati vairs nav pilnīgi vai pareizi;

[..].”

21 Minētā rīkojuma 36. panta 3. punkta 1. apakšpunktā ir paredzēts:

“Atbalsta saņēmējam par projekta finansējumu iegādātais investīciju objekts atbilstoši mērķim ir jāuzglabā un jāizmanto vismaz piecus gadus no dienas, kad *PRIA* ir izmaksājusi finansējuma pēdējo daļu.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 22 *Järvelaev* ir bezpeļņas apvienība, kuras mērķis ir saglabāt burāšanas tradīcijas Vertsjerva [Vörtsjärv] ezerā (Igaunija). Šī apvienība iesniedza finansējuma pieteikumu saskaņā ar pasākumiem, kas attiecas uz Regulā Nr. 1698/2005 paredzēto *Leader* asi, lai iegādātos tradicionālo zvejas burulaivu un ar to saistīto aprīkojumu.
- 23 Savā finansējuma pieteikumā *Järvelaev* pauda arī savu nodomu pēc attiecīgās burulaivas iegādes reģionā radīt darbavietas un pieņemt darbā apkalpi, kā arī informēt *PRIA* un vietējo rīcības grupu par visām izmaiņām, kas ir veiktas burulaivas izmantošanā. No Tiesas rīcībā esošajiem lietās materiāliem izriet, ka, lai gan jaunu darbavietu radīšana nebija tiesību aktos noteikta prasība, tā bija viens no kritērijiem, lai prioritārā kārtībā sarindotu pieteikumus finansējuma iegūšanai.
- 24 Lūgtais finansējums *Järvelaev* tika piešķirts ar *PRIA* ģenerāldirektora 2011. gada 6. septembra lēmumu.
- 25 Pārbaudē, kas 2014. gada 4. decembrī tika veikta attiecībā uz *Järvelaev*, *PRIA* konstatēja, ka *Järvelaev* ar 2014. gada 1. jūlijā noslēgtu līgumu zvejas burulaivu, kas iegūta, izmantojot finansējumu, uz pieciem gadiem ir iznomājusi citai bezpeļņas apvienībai, šajā gadījumā *Mittetulundusühing Kaleselts* (turpmāk tekstā – “*Kaleselts*”).
- 26 Šādos apstākļos ar 2015. gada 27. janvāra lēmumu *PRIA* pieprasīja *Järvelaev* atmaksāt faktiski izmaksāto finansējumu, pamatojot, ka tas nav ticis izmantots paredzētajā nolūkā un saskaņā ar paredzēto mērķi. *PRIA* it īpaši norādīja, ka Rīkojuma Nr. 92 36. panta 3. punkta 1. apakšpunktā *Järvelaev* ir noteikts pienākums līdzfinansētās investīciju darbības ietvaros iegādāto objektu saglabāt un izmantot vismaz piecus gadus no pēdējās finansējuma daļas samaksas.
- 27 Sūdzība, ko *Järvelaev* iesniedza par šo lēmumu, ar *PRIA* 2015. gada 14. aprīļa lēmumu tika noraidīta.
- 28 *Järvelaev* vērsās *Tartu Halduskohus* (Tartu Administratīvā tiesa, Igaunija) ar prasību atcelt *PRIA* 2015. gada 27. janvāra lēmumu. *Järvelaev* norādīja, pirmkārt, ka valsts tiesību aktos finansējuma saņēmējam nav noteikts pienākums finansēto objektu izmantot tikai personīgi un, otrkārt, ka finansējuma pieteikumā norādītais darbavietu radīšanas mērķis ir otršķirīgs salīdzinājumā ar galveno mērķi, proti, izmantot burulaivu, lai attīstītu un pārdotu pakalpojumus, kas saistīti ar lauku tūrismu, līdz ar to pirmais no šiem mērķiem nebija obligāti jāsasniedz. *Järvelaev* arī uzsvēra, ka, tā kā tai bija grūtības pašai pieņemt darbā darbiniekus, tas, ka tā zvejas burulaivu iznomāja citai apvienībai, bija garantija, ka tā tiks izmantota finansējuma līgumā paredzētajā nolūkā, vienlaikus apmierinot Rīkojuma Nr. 92 prasības.
- 29 2016. gada 11. janvārī *Tartu Halduskohus* (Tartu Administratīvā tiesa) prasību noraidīja, paskaidrojot, ka nobīde starp *Järvelaev* saistībām, kas ietvertas finansējuma pieteikumā, un faktisko zvejas burulaivas izmantošanu attaisno to, ka *PRIA* atgūst summas, kuras ir samaksātas kā [ELFLA] finansējums.
- 30 *Järvelaev* iesniedza apelācijas sūdzību *Tartu Ringkonnkohus* (Tartu apelācijas tiesa, Igaunija). Šajā tiesā *Järvelaev* kā papildu pierādījumus iesniedza trīs darba līgumus, kas bija noslēgti apelācijas tiesvedības laikā, un norādīja, ka projekta sekundārais mērķis, proti, darbavietu radīšana, varēja tikt sasniegts šī projekta darbībai paredzētajā piecu gadu laikā.

- 31 2016. gada 20. oktobrī *Tartu Ringkonnakohus* (Tartu apelācijas tiesa) šos papildu pierādījumus neņēma vērā, apelācijas sūdzību noraidīja un *Tartu Halduskohus* (Tartu Administratīvā tiesa) nolēmumu atstāja spēkā negrozītu.
- 32 *Järvelaev* iesniedza kasācijas sūdzību *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija), lūdzot atcelt *Tartu Halduskohus* (Tartu Administratīvā tiesa) un *Tartu Ringkonnakohus* (Tartu apelācijas tiesa) nolēmumus.
- 33 Norādījusi, ka no Rikojuma Nr. 92 36. panta 3. punkta 1. apakšpunkta formulējuma nav iespējams skaidri izsecināt, ka projekta finansējuma saņēmējam personīgi ir jāizmanto objekts, kas ir iegūts, pateicoties šim finansējumam, *Järvelaev* norāda, ka šajā gadījumā nav notikusi zvejas burulaivas ekskluzīva valdījuma nodošana nomniekam un ka tā pati izrakstīja rēķinus saistībā ar šīs burulaivas izmantošanu. Turklāt *Järvelaev* norāda, ka tai nebija pienākuma radīt darbavietas un ka šādu darbavietu radīšana, kas ir minēta finansējuma pieteikumā, esot prognoze par iespējamiem rezultātiem šī pieteikuma apstiprināšanas gadījumā, nevis cieša apņemšanās.
- 34 *Järvelaev* visbeidzot uzsver, ka tiesvedības laikā tā izbeidza burulaivas nomas līgumu.
- 35 Šādos apstākļos *Riigikohus* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai, atgūstot *Leader* pasākuma ietvaros piešķirtu projekta finansējumu, ja finansējums tika piešķirts 2011. gada 6. septembrī, finansējuma pēdējā daļa tika izmaksāta 2013. gada 19. novembrī, pārkāpums tika konstatēts 2014. gada 4. decembrī un atgūšanas lēmums tika pieņemts 2015. gada 27. janvārī, attiecībā uz darbības ilglaicīguma prasību ir jāpiemēro [Regulas Nr. 1698/2005] 72. pants vai [Regulas Nr. 1303/2013] 71. panta 1. punkts? Vai šādos apstākļos atgūšanas pamats ir [Regulas Nr. 1290/2005] 33. panta 1. punkts vai [Regulas Nr. 1306/2013] 56. pants?
- 2) a) Ja uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka ir jāpiemēro Regula Nr. 1698/2005, vai tas, ka bezpeļņas apvienība, kura ir saņēmusi *Leader* pasākuma ietvaros piešķirtu projekta finansējumu, investīciju objektu (burulaiva), kas iegādāts par minēto finansējumu, iznomā citai bezpeļņas apvienībai, kura burulaivu izmanto tādai pašai darbībai, kādai finansējums tika piešķirts atbalsta saņēmējam, ir jāuzskata par tādām būtiskām izmaiņām Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, kas ietekmē darbības būtību vai īstenošanas nosacījumus vai dod nepamatotas priekšrocības kādam uzņēmumam? Vai, lai būtu izpildīts nepamatotu priekšrocību nosacījums, dalībvalsts maksājumu aģentūrai ir jākonstatē, kā priekšrocības ir konkrēti izpaudušās? Ja atbilde ir apstiprinoša, vai nepamatotas priekšrocības var izpausties apstākļi, ka investīciju objekta faktiskais lietotājs, ja tas pats būtu iesniedzis identiska satura pieteikumu, projekta finansējumu nebūtu saņēmis?
- b) Ja uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka ir jāpiemēro Regula Nr. 1303/2013, vai tas, ka bezpeļņas apvienība, kura ir saņēmusi *Leader* pasākuma ietvaros piešķirtu projekta finansējumu, investīciju objektu (burulaiva), kas ir iegādāts par minēto finansējumu, iznomā citai bezpeļņas apvienībai, kura burulaivu izmanto tādā pašā veidā, kādam finansējums tika piešķirts atbalsta saņēmējam, ir jāuzskata par tādām būtiskām izmaiņām Regulas Nr. 1303/2013 71. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē, kas ietekmē darbības veidu, mērķus vai īstenošanas nosacījumus, tādējādi traucējot tās sākotnējo mērķu sasniegšanu?
- 3) a) Ja uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka ir jāpiemēro Regula Nr. 1698/2005, vai tas, ka *Leader* pasākuma ietvaros piešķirta projekta finansējuma saņēmējs, investīciju objektu (burulaiva), kas ir iegādāts par minēto finansējumu, iznomā citai bezpeļņas apvienībai, kura burulaivu izmanto tādai pašai darbībai, kādai finansējums tika piešķirts atbalsta saņēmējam, ir jāuzskata par tādām būtiskām izmaiņām Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, kas rodas no izmaiņām kādas infrastruktūras daļas īpašuma formā vai no ražošanas darbības izbeigšanas vai pārvietošanas, turklāt ņemot vērā, ka īpašumtiesības uz burulaivu nav
- ”

mainījušās, taču tagad atbalsta saņēmējs ir nevis tiešais, bet gan netiešais burulaivas valdītājs, un gūst ieņēmumus no nomas, nevis ieņēmumus no pieteikumā aprakstītā pakalpojuma sniegšanas?

- b) Ja uz pirmo jautājumu jāatbild, ka ir jāpiemēro Regula Nr. 1303/2013, vai tas, ka bezpeļņas apvienība, kura ir saņēmusi *Leader* pasākuma ietvaros piešķirtu projekta finansējumu, investīciju objektu (burulaiva), kas ir iegādāts par minēto finansējumu, iznomā citai bezpeļņas apvienībai, kura burulaivu izmanto tādai pašai darbībai, kādai finansējums tika piešķirts atbalsta saņēmējam, ir jāuzskata par tādām izmaiņām infrastruktūras daļas īpašnieku sastāvā Regulas Nr. 1303/2013 71. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, kas sniedz uzņēmumam nepamatotas priekšrocības, turklāt ņemot vērā, ka īpašumtiesības uz burulaivu nav mainījušās, taču tagad atbalsta saņēmējs ir nevis tiešais, bet gan netiešais burulaivas valdītājs, un gūst ieņēmumus no nomas, nevis ieņēmumus no pieteikumā aprakstītā pakalpojuma sniegšanas? Vai, lai būtu izpildīts nepamatotu priekšrocību nosacījums, dalībvalsts maksājumu aģentūrai ir jākonstatē, kā priekšrocības ir konkrēti izpaudušās? Ja atbilde ir apstiprinoša, vai nepamatotas priekšrocības var izpausties apstākļi, ka investīciju objekta faktiskais lietotājs, ja tas pats būtu iesniedzis identiska satura pieteikumu, projekta finansējumu nebūtu saņēmis?
- 4) Vai ar valsts noteikumiem, kuros ir reglamentēts *Leader* pasākums, atbalsta saņēmējam drīkst noteikt pienākumu uzglabāt investīciju objektu piecus gadus, paredzot stingrākas prasības, nekā ir noteikts Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punktā vai Regulas Nr. 1303/2013 71. panta 1. punktā?
- 5) Ja atbilde uz ceturto jautājumu ir noliedzoša, vai valsts rīkojuma noteikums, ar kuru projekta finansējuma saņēmējam ir noteikts pienākums par projekta finansējumu iegādāto investīciju objektu uzglabāt un atbilstoši mērķim izmantot vismaz piecus gadus pēc finansējuma pēdējās daļas izmaksas, un šā noteikuma interpretācija, saskaņā ar kuru atbalsta saņēmējam investīciju objekts ir jāizmanto personīgi, ir saderīgi ar Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punktu un Regulas Nr. 1303/2013 71. panta 1. punktu?
- 6) Vai par pārkāpumu Regulas Nr. 1290/2005 33. panta 1. punkta un Regulas Nr. 1306/2013 56. panta izpratnē ir jāuzskata tas, ka atbalsta saņēmējs neveic darbību, kas saskaņā ar *Leader* pasākumu reglamentējošu rīkojumu nebija obligāta, taču uz kuru atbalsta saņēmējs ir atsaucies savā finansējuma pieteikumā norādītajā “darbības un investīciju mērķu un darbību kopsavilkumā” un kurš ir viens no kritērijiem, uz kā pamata pieteikumi tikai vērtēti, lai tos sarindotu pēc prioritātes?
- 7) Ja atbilde uz sesto jautājumu ir apstiprinoša, vai atgūšana kļūst prettiesiska, ja atmaksa tiek pieprasīta, pirms ir pagājuši pieci gadi no pēdējā maksājuma izmaksas dienas, un atbalsta saņēmējs tiesvedības par atgūšanu laikā pārkāpumu novērš?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- ³⁶ Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai tādas investīciju darbības ilglaicīgums, ko – kā tas ir pamatlietā – ir apstiprinājis un līdzfinansējis ELFLA saskaņā ar 2007.–2013. gada plānošanas periodu, ir jāvērtē, ņemot vērā Regulas Nr. 1698/2005 72. panta vai Regulas Nr. 1303/2013 71. panta 1. punkta noteikumus. Tā arī vēlas noskaidrot, vai šīs darbības ietvaros nepamatoti izmaksāto summu atgūšanai, ja tā notiek pēc minētā plānošanas perioda beigām, proti, pēc 2014. gada 1. janvāra, ir jābūt pamatotai ar Regulas Nr. 1290/2005 33. panta 1. punktu vai ar Regulas Nr. 1306/2013 56. pantu.

- 37 Pirmkārt, runājot par noteikumiem, kuri ir jāņem vērā, novērtējot saskaņā ar 2007.–2013. gada plānošanas periodu apstiprinātas un ELFLA līdzfinansētas investīciju darbības ilglaicīgumu, ir jānorāda, ka finansējums, kurš izmaksāts šāda veida darbības ietvaros, ir piešķirts, lai sasniegtu mērķus, kas paredzēti Regulā Nr. 1698/2005, kurā ir ietverti vispārēji noteikumi par ELFLA darbību minētajā periodā. No tā izriet, ka šādas darbības ilglaicīgums noteikti ir jānovērtē, ņemot vērā šīs regulas noteikumus.
- 38 Šo secinājumu nevar atspēkot tas, ka no 2014. gada 1. janvāra Regula Nr. 1698/2005 tika atcelta ar Regulu Nr. 1305/2013. Saskaņā ar šīs pēdējās minētās regulas 88. panta otro daļu Regula Nr. 1698/2005 turpināja būt piemērojama darbībām, kas īstenotas atbilstoši programmām, kuras Komisija bija apstiprinājusi saskaņā ar minēto regulu pirms 2014. gada 1. janvāra.
- 39 Otrkārt, runājot par to, kura regula ir piemērojama to summu atgūšanai, kas nepamatoti samaksātas saskaņā ar investīciju darbību, kura ir apstiprināta un no ELFLA līdzfinansēta saskaņā ar 2007.–2013. gada plānošanas periodu, gadījumā, ja šī atgūšana, kā tas ir pamatlietā, notiek pēc 2014. gada 1. janvāra, ir jānorāda, ka Regula Nr. 1306/2013, ar ko tika atcelta Regula Nr. 1290/2005, saskaņā ar tās 121. panta 1. punkta pirmo daļu stājās spēkā dienā, kad tā tika publicēta *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, proti, 2013. gada 20. decembrī, un saskaņā ar tās 121. panta 1. punkta otro daļu kļuva piemērojama 2014. gada 1. janvārī.
- 40 Protams, atkāpjoties no šiem noteikumiem, Regulas Nr. 1306/2013 119. panta 1. punkta otrajā daļā ir precizēts, ka Regulas Nr. 1290/2005 31. pants un attiecīgie īstenošanas noteikumi paliek spēkā līdz 2014. gada 31. decembrim. Tāpat arī Regulas Nr. 1306/2013 121. panta 2. punktā ir paredzēta atšķirīga dažu tās pantu piemērojamība laikā.
- 41 Tomēr uz to summu atgūšanu, kas nepamatoti izmaksātas atbilstoši darbībām, kuras ir apstiprinātas un no ELFLA līdzfinansētas saskaņā ar 2007.–2013. gada plānošanas periodu, neattiecas neviens no šiem atkāpes noteikumiem.
- 42 Tādējādi uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir jāatbild, ka investīciju darbības, kas – kā tas ir pamatlietā – ir apstiprinājis un līdzfinansējis ELFLA saskaņā ar 2007.–2013. gada plānošanas periodu, ilglaicīgums ir jāvērtē, ņemot vērā Regulas Nr. 1698/2005 72. panta noteikumus. Ja šīs darbības ietvaros nepamatoti izmaksāto summu atgūšana notiek pēc minētā plānošanas perioda beigām, proti, pēc 2014. gada 1. janvāra, tai ir jābūt pamatotai ar Regulas Nr. 1306/2013 56. pantu.

Par otrā jautājuma a) daļu un trešā jautājuma a) daļu

- 43 Otrā jautājuma a) daļā un trešā jautājuma a) daļā, kuras ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai tas, ka tā finansējuma saņēmējs, kas – kā tas ir pamatlietā – ir izmaksāts saskaņā ar investīciju darbību, kuru ELFLA līdzfinansē atbilstoši *Leader* asij, kas paredzēta Regulā Nr. 1698/2005, objektu, kurš ir iegūts, pamatojoties uz šo finansējumu, iznomā trešajai personai, kas to izmanto tai pašai darbībai kā tā, kura bija jāveic minētā finansējuma saņēmējam, ir būtiskas izmaiņas šajā līdzfinansētajā investīciju darbībā Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta a) vai b) apakšpunkta izpratnē. Tā vēlas arī noskaidrot, vai, lai secinātu, ka pastāv nepamatota priekšrocība šīs regulas 72. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ir vajadzīgs, lai kompetentā valsts iestāde konstatētu, kas konkrēti veido nepamatoto priekšrocību. Visbeidzot tā vēlas noskaidrot, vai nepamatotu priekšrocību var veidot tas, ka investīciju objekta faktiskais lietotājs, ja tas pats būtu iesniedzis finansējuma pieteikumu, finansējumu nebūtu saņēmis.
- 44 Vispirms jāatgādina, ka Tiesai nav jāveic pamatlietā aplūkoto izmaiņu konkrēta kvalifikācija. Šāds vērtējums ir tikai valsts tiesas kompetencē. Tiesas loma ir vienīgi sniegt šai valsts tiesai Savienības tiesību interpretāciju, kas ir noderīga lēmuma pieņemšanai lietā, kuru tā izskata. Tādējādi Tiesa var noteikt atbilstošos elementus, kas var palīdzēt iesniedzējtiesai veikt vērtējumu (pēc analogijas saistībā

ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1260/1999 (1999. gada 21. jūnijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par struktūrfondiem (OV 1999, L 161, 1. lpp.), 30. panta 4. punktu skat. spriedumu, 2013. gada 14. novembris, *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 45 Turklāt, lai gan abi Regulas Nr. 1260/1999 30. panta 4. punkta a) un b) apakšpunktā ietvertie nosacījumi ir saistīti ar sakārtojuma saikli “un”, tā tas nav saistībā ar diviem nosacījumiem, kas ir minēti Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā, līdz ar to, lai būtu notikušas būtiskas izmaiņas attiecīgajā investīciju darbībā šīs pēdējās tiesību normas izpratnē, nav prasīts, lai kumulatīvi būtu izpildīti abi tajā paredzētie nosacījumi.
- 46 Tādējādi minētajā 72. panta 1. punktā patiesībā ir norādīta virkne alternatīvu nosacījumu – divi šī noteikuma a) apakšpunktā un divi tā b) apakšpunktā, un katrs no tiem var attiecīgā gadījumā pamatot secinājumu, ka darbībā, uz ko attiecas līdzfinansētās investīcijas, ir veiktas būtiskas izmaiņas šīs tiesību normas izpratnē tajā paredzētajā piecu gadu termiņā.
- 47 Šajā kontekstā ir jāuzsver – tā kā, lai apzīmētu attiecīgās izmaiņas, Savienības likumdevējs Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punktā ir pievienojis apzīmētāju “būtiskas”, no tā izriet, ka izmaiņām, lai tās ietilptu šīs tiesību normas piemērošanas jomā, ir jāpiemīt zināmam mērogam (pēc analogijas skat. spriedumu, 2013. gada 14. novembris, *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, 35. punkts).
- 48 Tādējādi ir jāpārbauda, pirmkārt, vai attiecīgās izmaiņas atbilst nosacījumiem, kas ir minēti Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta b) apakšpunktā, kurā ir prasīts, ka tās izriet vai nu no izmaiņām kādas infrastruktūras daļas īpašuma formā, vai no ražošanas darbības izbeigšanas vai pārvietošanas. Pārbaudot šos nosacījumus, ir jāizvērtē apstākļi, kas ir attiecīgo izmaiņu pamatā un kas tādējādi ir šo izmaiņu iemesli (pēc analogijas skat. spriedumu, 2013. gada 14. novembris, *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, 21. punkts).
- 49 Šajā gadījumā no iesniedzējtiesas lēmuma neizriet, ka būtu notikusi ražošanas darbības izbeigšana vai pārvietošana. Pat pēc iznomāšanas objekts, kas bija iegūts atbilstoši pamatlietā aplūkotajai investīciju darbībai, turpināja tikt izmantots tai pašai darbībai kā tā, kura paredzēta finansējuma pieteikumā.
- 50 Turklāt, runājot par iespējamām izmaiņām kādas infrastruktūras daļas īpašuma formā, ir jānorāda, ka šis nosacījums – atšķirībā no tā, kas tika pārbaudīts iepriekšējā punktā, – attiecas nevis uz to, kā ir izmantota attiecīgā infrastruktūra, bet gan uz statusu, atbilstoši kuram tā pieder tā īpašniekam. Tādējādi tas, ka īpašnieks līgumattiecību ietvaros uztic trešajai personai atsevišķas tiesības uz infrastruktūru, tostarp attiecīgā gadījumā tiesības zināmu laika posmu to izmantot ekskluzīvi, pats par sevi nenozīmē izmaiņas šīs infrastruktūras īpašuma formā.
- 51 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet – bet tas tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai –, ka tiesības, ko *Järvelaev* nodeva *Kaleselts* atbilstoši noma, par kuru tās bija vienojušās, bija pilnībā līgumiska rakstura.
- 52 Otrkārt, ir jāpārbauda, vai uz attiecīgajām izmaiņām attiecas kāds no minētās regulas 72. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajiem gadījumiem, proti, tās skar investīciju darbības būtību vai īstenošanas nosacījumus vai piešķir kādam uzņēmumam vai valsts iestādei nepamatotas priekšrocības, ciktāl šie gadījumi ir saistīti ar attiecīgo izmaiņu sekām (pēc analogijas skat. spriedumu, 2013. gada 14. novembris, *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, 22. punkts).
- 53 Tādējādi, lai secinātu, ka pastāv vai nepastāv būtiskas izmaiņas, vispirms ir jāpārbauda, vai attiecīgās izmaiņas radīja nepamatotu priekšrocību un/vai ir skarta darbības būtība vai īstenošanas nosacījumi (pēc analogijas skat. spriedumu, 2013. gada 14. novembris, *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, 32. punkts).

- 54 Runājot par nosacījumu, kas attiecas uz attiecīgās investīciju darbības būtību un īstenošanas nosacījumiem, ir jāņem vērā tā pasākuma mērķis, kura ietvaros minētā darbība tika finansēta, proti, ar lauku tūrismu saistītu pakalpojumu attīstība un pārdošana.
- 55 Šis mērķis iekļaujas vispārīgākā *Leader* ass mērķī – sekmēt reģionālo attīstību lauku reģionos. Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1698/2005 61. pantu šīs programmas mērķis it īpaši bija finansēt vietējās attīstības stratēģijas, kas ir izstrādātas skaidri noteiktiem lauku apgabaliem. No tā izriet, ka izmaiņas, kas ietekmēja pamatlietā aplūkoto darbību, ir jāvērtē, ņemot vērā šo perspektīvu, proti, galvenokārt nodrošināt iepriekš noteiktas teritorijas attīstību, veicinot ar lauku tūrismu saistītu pakalpojumu sniegšanu.
- 56 Tā kā pamatlietā aplūkotais finansējums galvenokārt iekļāvās mērķī attīstīt iepriekš noteiktu teritoriālu apgabalu, tas vien, ka, īstenojot projektu, kas ir saistīts ar pamatlietā aplūkoto līdzfinansēto investīciju darbību, par šo projektu atbildīgo subjektu, proti, *Järvelaev*, aizstāja kāds cits, proti, *Kaleselts*, pats par sevi nenozīmē, ka attiecīgais mērķis netika sasniegts, un tādējādi – ka ir notikušas zināma mēroga izmaiņas šīs darbības būtībā vai īstenošanas nosacījumos.
- 57 Tādējādi tas vien, ka objekts, kas tika iegūts saskaņā ar līdzfinansētu investīciju darbību, tika iznomāts, nevar ļaut secināt, ka pastāv izmaiņas investīciju darbības būtībā vai īstenošanas nosacījumos Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.
- 58 Tomēr šāda īpašnieka aizstāšana ar nomnieku, lai veiktu darbību, tāpat kā nenotikusi darbavietu radīšana, kas sākotnēji bija paredzēta ar finansējuma piešķiršanu saistītajā atlases procedūrā, kuru iesniedzējtiesa ir minējusi sestajā jautājumā, ir apstākļi, kas var pamatot secinājumu, ka darbības būtībā vai īstenošanas nosacījumos ir notikušas šādas izmaiņas, ja tie būtiski samazina šīs darbības spēju sasniegt tai noteikto mērķi, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai (šajā nozīmē un pēc analogijas skat. spriedumu, 2013. gada 14. novembris, *Comune di Ancona*, C-388/12, EU:C:2013:734, 37. punkts).
- 59 Visbeidzot, runājot par Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto nosacījumu, saskaņā ar kuru līdzfinansētās investīciju darbības ilglaicīgums it īpaši nozīmē, ka uzņēmumam vai valsts iestādei nav radīta nepamatota priekšrocība, ir jānorāda, ka šajā tiesību normā ir atsauce uz kādam uzņēmumam piešķirtu priekšrocību, līdz ar to tādā gadījumā kā šis šādas priekšrocības radīšana vai nu infrastruktūras īpašniekam, vai apvienībai, kas to izmanto atbilstoši nomai, kurai piekritis šis īpašnieks, varētu būt būtiskas izmaiņas attiecīgajā darbībā šīs tiesību normas izpratnē.
- 60 Tomēr, pat ja pastāv apstākļi, kas pirmšķietami norāda uz nepamatotas priekšrocības esamību, finansējuma saņēmējam ir jābūt iespējai pierādīt, ka tā objekta noma, kas ir iegūts ar finansējuma starpniecību, viņam pašam vai faktiskajam lietotājam nav radījusi nekādu priekšrocību.
- 61 Runājot par finansējuma saņēmēju, šādas priekšrocības esamība un apmērs ir jāvērtē, ņemot vērā iespējamo atšķirību starp finansiālām vai cita rakstura priekšrocībām, kuras šim saņēmējam bija jāgūst no tās darbības, kas sākotnēji bija paredzēta, un priekšrocībām, kuras tas gūst no šīs grozītās darbības. Tādējādi šajā gadījumā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai finanšu ieņēmumi, ko *Järvelaev* būtu varējusi saņemt, izmantojot burulaivu, kura iegūta, pateicoties attiecīgajam līdzfinansējumam, būtu bijuši līdzīgi summām, ko tam samaksājusi *Kaleselts*, lai atlīdzinātu burulaivas nomu, ņemot vērā, ka vienīgi konkrēta apmēra atšķirība šī sprieduma 47. punktā minētās judikatūras izpratnē var tikt uzskatīta par būtiskām izmaiņām darbībā Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta izpratnē.
- 62 Turklāt nav izslēgts, ka attiecīgā objekta iznomāšana rada nepamatotu priekšrocību tā faktiskajam lietotājam, jo, ņemot vērā objekta, ko cita apvienība ir iegādājusies, izmantojot finansējumu, lietošanu, tas spēj gūt ienākumus, kurus tas nebūtu saņēmis, ja nebūtu varējis izmantot minēto objektu. Turklāt nepamatotu priekšrocību var konstatēt arī tad, ja nomas maksas summa nav tikusi noteikta saskaņā ar

tirgus noteikumiem. Tādējādi iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai *Kaleselts* maksātā nomas maksa bija noteikta tādā apmērā, kas būtiski atšķirās no apmēra, kuru tā attiecīgā gadījumā būtu maksājusi, lai nomātu līdzīgu laivu no īpašnieka, kas nav *Järvelaev*.

- 63 Runājot par jautājumu, vai, lai secinātu, ka pastāv nepamatota priekšrocība Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, ir vajadzīgs, lai kompetentā valsts iestāde konstatētu, kas konkrēti veido šo priekšrocību, vispirms ir jānorāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1698/2005 74. panta 1. un 2. punktu dalībvalstis pieņem visus normatīvos un administratīvos aktus, lai nodrošinātu Savienības finansiālo interešu efektīvu aizsardzību, un katrai lauku attīstības programmai norāda kompetentās iestādes, vienlaikus nosakot attiecīgās vadības iestādes un citu iestāžu funkcijas.
- 64 Turklāt Komisijas Regulas Nr. 1974/2006 48. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Regulas Nr. 1698/2005 74. panta 1. punkta īstenošanas nolūkos, lai izpildītu savas saistības, dalībvalstis nodrošina, ka visi lauku attīstības pasākumi, kurus tās plāno īstenot, ir pārbaudāmi un kontrolējami un ka tās šajā nolūkā nosaka kontroles kārtību, kas nodrošina tām pietiekamu pārliecību, ka tiek ievēroti atbilstības kritēriji un citas saistības.
- 65 Jānorāda, ka kompetentā valsts iestāde konkrētā gadījumā nespēs atbilstoši kontrolēt nepamatotas priekšrocības esamību, ja tā nevarēs skaidri noteikt, kas veido šo priekšrocību. Konkrētāk, tai nebūs iespējams novērtēt priekšrocības pamatotību vai nepamatotību, ja nebūs šādas identificēšanas.
- 66 No tā izriet, ka gadījumā, ja kompetentajai valsts iestādei ir jānoskaidro, vai uzņēmumam vai valsts iestādei ir radīta nepamatota priekšrocība Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, tai noteikti ir jānoskaidro, kas konkrēti veido nepamatotu priekšrocību.
- 67 Runājot par nozīmi, kāda ir piešķirama tam, ka faktiskais tā objekta lietotājs, kas ir iegūts atbilstoši attiecīgajai līdzfinansētajai investīciju darbībai, nebūtu ieguvis finansējumu, ja viņš pats būtu iesniedzis finansējuma pieteikumu, ir jānorāda, ka šāds apstāklis nevar būt noteicošs iepriekšējā punktā paredzētajā vērtējumā, kurš attiecas uz tās priekšrocības pamatoto vai nepamatoto raksturu, ko ir saņēmis kāds uzņēmums, kurš aizstāj finansējuma saņēmēju nolūkā veikt darbību, izmantojot infrastruktūru, kas ir līdzfinansēta, pateicoties šim finansējumam. Gadījumā, ja ir pierādīts – un tas šajā gadījumā būs jāpārbauda iesniedzējtiesai –, ka šis uzņēmums būtu varējis iegūt identisku finansējumu, iesniedzot finansējuma pieteikumu, šāds apstāklis varētu norādīt uz nepamatotas priekšrocības neesamību, bet atliek secināt, ka šādas priekšrocības esamība ir jānosaka, ņemot vērā iepriekšējā punktā paredzēto vērtējumu.
- 68 Uz otrā jautājuma a) daļu un trešā jautājuma a) daļu ir jāatbild, ka tas, ka tāda finansējuma saņēmējs, kas – kā tas ir pamatlietā – ir izmaksāts atbilstoši investīciju darbībai, kura ir līdzfinansēta no ELFLA saskaņā ar Regulā Nr. 1698/2005 paredzēto *Leader* asi, ar šī finansējuma palīdzību iegūto objektu iznomā trešajai personai, kas to izmanto tai pašai darbībai kā tā, kura bija jāveic minētā finansējuma saņēmējam, var būt būtiskas izmaiņas līdzfinansētajā investīciju darbībā šīs regulas 72. panta 1. punkta izpratnē, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus attiecīgos faktiskos un tiesību elementus saistībā ar alternatīvajiem nosacījumiem, kas ir paredzēti šīs tiesību normas a) un b) apakšpunktā. Lai secinātu, ka pastāv uzņēmumam vai valsts iestādei sniegta nepamatota priekšrocība šīs regulas 72. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, kompetentajai valsts iestādei kompetento valsts tiesu uzraudzībā ir jānosaka, kas konkrēti veido nepamatoto priekšrocību. Tas, vai, ņemot vērā faktiskos un tiesību apstākļus, faktiskais finansējuma izmantotājs būtu saņēmis finansējumu, ja viņš pats būtu iesniedzis finansējuma pieteikumu, lai gan tas ir atbilstošs, nav noteicoši minētā 72. panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērošanas nolūkā.

Par otrā jautājuma b) daļu un trešā jautājuma b) daļu

- 69 Ņemot vērā uz pirmo jautājumu sniegto atbildi, ne uz otrā jautājuma b) daļu, ne trešā jautājuma b) daļu nav jāatbild.

Par ceturto un piekto jautājumu

- 70 Uzdodot ceturto un piekto jautājumu, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkots, kurā tāda finansējuma saņēmējam, kas ir izmaksāts atbilstoši ELFLA līdzfinansētai investīciju darbībai, ir noteikts pienākums vismaz piecus gadus no pēdējās finansējuma daļas samaksas iegādāto objektu saglabāt un izmantot personīgi saskaņā ar šo investīciju darbību.
- 71 Vispirms, no vienas puses, ir jānorāda – Igaunijas valdība uzskata, ka ar aizliegumu finansējuma saņēmējam veikt jebkādas būtiskas izmaiņas investīciju darbībā piecu gadu laikposmā no brīža, kad pieņemts lēmums par finansējuma piešķiršanu, kas ir paredzēts Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punktā, nepietiek, lai visos gadījumos nodrošinātu efektīvu kontroli pār darbības īstenošanu un finansējuma izmantošanu paredzētajā nolūkā. Šī valdība uzskata, ka šis piecu gadu laikposms bieži vien sākas, pat pirms vēl finansējuma saņēmēja rīcībā ir objekts, kas ir iegūts atbilstoši līdzfinansētajai investīciju darbībai. Minētā valdība arī uzskata, ka Savienības likumdevējs dalībvalstīm ir piešķīris zināmu rīcības brīvību, jo no minētās tiesību normas nevar secināt, ka uzraudzības laikposms nevar pārsniegt šo piecu gadu termiņu, skaitot no lēmuma par finansējuma piešķiršanu pieņemšanas.
- 72 No otras puses, lai gan Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punktā nav skaidri paredzēts, ka objekts, kas iegūts ar finansējuma palīdzību, šī finansējuma saņēmējam šo piecu gadu laikposmā ir jāizmanto personīgi, šķiet, ka Igaunijas Republika finansējuma saņēmējam ir noteikusi pienākumu minēto objektu attiecīgajā laikposmā saglabāt un izmantot personīgi arī tāpēc, lai nodrošinātu efektīvu un nepārtrauktu šī objekta uzraudzību.
- 73 Šajā ziņā, runājot, pirmkārt, par Regulā Nr. 1698/2005 paredzēto finansējuma saņēmēja pienākumu tādu objektu kā pamatlietā aplūkotā zvejas burulaiva, kas ir iegūta atbilstoši šim finansējumam, zināmu laiku saglabāt un izmantot personīgi, ir jāatgādina, ka saskaņā ar šīs regulas 72. panta 1. punktu ELFLA ieguldījums nesaglabājas, ja tajā minētajā termiņā līdzfinansētajā investīciju darbībā ir veiktas būtiskas izmaiņas, kas attiecas uz šīs tiesību normas a) un b) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem.
- 74 Tas, vai saskaņā ar Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punktu šāda objekta iznomāšana, ko īsteno finansējuma saņēmējs, izraisa ELFLA ieguldījuma atcelšanu, ir jānosaka, veicot pārbaudi katrā atsevišķā gadījumā. Kā izriet no Tiesas atbildes uz otrā jautājuma a) daļu un trešā jautājuma a) daļu, ir jānovērtē, vai šī iznomāšana var izraisīt izmaiņas līdzfinansētajā investīciju darbībā, uz kuru attiecas viens no šī 72. panta 1. punkta a) vai b) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem, un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai šīs izmaiņas ir būtiskas.
- 75 No tā izriet, ka valsts tiesiskais regulējums, kurā visos gadījumos finansējuma galīga iegūšana ir pakārtota nosacījumam, ka finansējuma saņēmēja valdījumā ir objekts un tas izmanto personīgi šo objektu, kas ir finansēts no šī finansējuma, neļaujot novērtēt, vai konkrētā gadījumā šī objekta iznomāšana rada būtiskas izmaiņas līdzfinansētajā investīciju darbībā Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta izpratnē, neatbilst šai tiesību normai.

- 76 Protams, Regulas Nr. 1698/2005 74. panta 1. punktā dalībvalstīm ir atļauts pieņemt visus normatīvus un administratīvus aktus, lai nodrošinātu Savienības finanšu interešu efektīvu aizsardzību saistībā ar palīdzību, ko ELFLA ir sniedzis lauku attīstībai. Turklāt no šīs regulas 71. panta 3. punkta pirmās daļas izriet, ka dalībvalstu kompetencē ir pieņemt noteikumus par izdevumu atbilstību attiecīgajā jomā.
- 77 Tomēr neviena no šīm divām tiesību normām nav atbilstoša, lai novērtētu ceturtajā un piektajā jautājumā minētā pienākuma saderību ar Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punktu.
- 78 Regulas Nr. 1698/2005 74. pants, kas ietilpst tās VI sadaļā “Apsaimniekošana, kontrole un informācija”, attiecas uz pārbaudēm, kuras dalībvalstis veic, lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti noteikumi, kas reglamentē ELFLA līdzfinansēto darbību likumību, un kuru skaitā ir šīs regulas 72. pants.
- 79 Runājot par Regulas Nr. 1698/2005 71. pantu – tas attiecas uz atbilstības nosacījumiem, kuri ir jāņem vērā, vērtējot, vai izdevumi ir atbilstīgi ELFLA finansējuma saņemšanai, un šie nosacījumi atšķiras no tiem, kas ir paredzēti šīs regulas 72. pantā un kas attiecas uz investīciju darbību ilglaicīgumu. Šādos apstākļos, tā kā minētajā 72. pantā nav ietverts neviens noteikums, kas būtu analogs tam, kāds ir ietverts Regulas Nr. 1698/2005 71. panta 3. punktā, ir jākonstatē, ka drīzāk pašā šajā regulā un konkrēti tās 72. pantā, nevis valsts tiesībās ir ekskluzīvi paredzēti nosacījumi, kuri attiecas uz minēto darbību ilglaicīgumu.
- 80 Šo minētā 72. panta interpretāciju neatspēko tas, ka “saņēmēja” jēdziens Regulas Nr. 1698/2005 2. panta h) punktā ir definēts kā “valsts vai privāts uzņēmējs, struktūra vai uzņēmums, kas atbildīgs par darbību īstenošanu vai atbalsta saņemšanu”. Šajā tiesību normā ietvertā frāze “atbildīgs par īstenošanu” ir jāaplūko kopā ar atbilstošajām tiesību normām un tā pasākuma mērķi, kurā iekļaujas investīciju darbība, kas attiecas uz iepriekš noteiktu teritoriju attīstību. Tādējādi tādā lietā kā pamatlieta attiecīgās darbības ilglaicīgums ir jānovērtē, ņemot vērā minētās regulas 72. panta 1. punktā izvirzītos nosacījumus un it īpaši to, kas ir saistīts ar attiecīgās darbības būtību un atbilstošas īstenošanas nosacījumiem, lai sasniegtu attiecīgo mērķi.
- 81 Runājot, otrkārt, par vismaz piecu gadu termiņu no pēdējās finansējuma daļas samaksas dienas, kurā saņēmējam saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu attiecīgais objekts ir jāsauglabā un jāizmanto personīgi, pretējā gadījumā atmaksājot izmaksāto finansējumu, ir jākonstatē, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punktu ELFLA ieguldījums saglabājas, ja darbībā, uz kuru attiecas šis ieguldījums, nav veiktas būtiskas izmaiņas šīs tiesību normas izpratnē piecu gadu termiņā no dienas, kad valsts pārvaldības iestāde ir pieņēmusi lēmumu par finansējumu, tādējādi šis laikposms parasti ir īsāks nekā tas, kas ir paredzēts minētajā valsts tiesiskajā regulējumā.
- 82 Šādos apstākļos uz ceturto un piekto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlieta aplūkotais, kurā tāda finansējuma saņēmējam, kas ir izmaksāts atbilstoši ELFLA līdzfinansētai investīciju darbībai, ir noteikts pienākums vismaz piecus gadus no pēdējās finansējuma daļas samaksas iegādāto objektu saglabāt un izmantot personīgi saskaņā ar šo investīciju darbību.

Par sesto jautājumu

- 83 Uzdodot sesto jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1306/2013 56. panta pirmā daļa ir interpretējama tādējādi, ka pārkāpumu šīs tiesību normas izpratnē veido tas, ka tāda finansējuma saņēmējs, kas ir piešķirts saskaņā ar investīciju darbību, kuru ir līdzfinansējis ELFLA un uz kuru attiecas Regulā Nr. 1698/2005 paredzētā *Leader* ass, nav īstenojis kādu no darbības elementiem, ko saņēmējs ir norādījis savā finansējuma pieteikumā un kas veidoja vienu no kritērijiem, pamatojoties uz kuriem finansējuma pieteikumi tika vērtēti nolūkā tos klasificēt prioritārā kārtībā, lai gan šis kritērijs nebija prasīts ar to saistītajā valsts tiesiskajā regulējumā.

- 84 Šajā gadījumā, kā tas bija minēts šī sprieduma 23. punktā, lai gan jaunu darbavietu radīšana bija viens no kritērijiem, kuri tika ņemti vērā, klasificējot prioritārā kārtībā finansējuma pieteikumus, ir skaidrs, ka *Järvelaev* savā pieteikumā bija paudusi nodomu radīt darbavietas reģionā un pieņemt darbā zvejas burulaivas apkalpi.
- 85 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka darbavietu radīšana nebija finansējuma piešķiršanas nosacījums ne saskaņā ar Regulu Nr. 1698/2005, ne arī, kā uzskata iesniedzējtiesa, saskaņā ar Igaunijas tiesisko regulējumu. Turklāt no iesniedzējtiesas lēmuma neizriet, ka darbavietu radīšana bija līgumisks nosacījums, kas izvirzīts pamatlietā aplūkotā finansējuma ietvaros, bet tas attiecīgā gadījumā tomēr ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 86 Tādējādi to, ka, istenojot ELFLA līdzfinansēto investīciju darbību, netika radītas darbavietas, pašu par sevi nevar uzskatīt par pārkāpumu Regulas Nr. 1306/2013 56. panta pirmās daļas izpratnē.
- 87 Tomēr Igaunijas valdība savos apsvērumos norāda, ka, parakstot finansējuma līgumu, *Järvelaev* apņēmas projektu īstenot finansējuma pieteikumā aprakstītajā veidā. Kā tas ir norādīts šī sprieduma 23. un 84. punktā, šajā finansējuma pieteikumā bija minēta darbavietu radīšana reģionā un zvejas burulaivas apkalpes pieņemšana darbā.
- 88 Iesniedzējtiesai attiecīgā gadījumā ir jāpārbauda, vai saskaņā ar attiecīgajām valsts tiesību normām *Järvelaev* faktiski bija apņēmusies nodrošināt, ka šie divi aspekti, ko veido darbavietu radīšana reģionā un zvejas burulaivas apkalpes pieņemšana darbā, ir izpildīti.
- 89 Katrā ziņā saskaņā ar to, kas ir nospriests šī sprieduma 58. punktā, nevar izslēgt, ka finansējuma pieteikumā norādīta elementa neīstenošana, uzskatot to par būtisku saistībā ar izvirzīto mērķi, veido būtiskas izmaiņas Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta izpratnē investīciju darbībā, kas ir apstiprināta līdzfinansējuma ietvaros. Attiecīgajā gadījumā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda šādas neīstenošanas apmērs, ņemot vērā šajā tiesību normā paredzētos nosacījumus.
- 90 Ja šādas pārbaudes beigās tiktu konstatēts, ka pamatlietā aplūkotā kritērija neīstenošana veido šādas būtiskas izmaiņas, tas būtu jāuzskata par pārkāpumu Regulas Nr. 1306/2013 56. panta pirmās daļas izpratnē.
- 91 Lai gan saskaņā ar Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 2. punktu summas, kas nepamatoti izmaksātas attiecībā uz kādu investīciju darbību, kurā ir veiktas būtiskas izmaiņas, ir jāatgūst saskaņā ar Regulas Nr. 1290/2005 33. pantu, no Regulas Nr. 1306/2013 119. panta, kas aplūkots kopā ar tās III pielikumu, izriet, ka uz 33. pantu izdarītās atsauces ir jāsaprot kā atsauces uz šīs pēdējās minētās regulas 56. pantu.
- 92 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz sesto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1306/2013 56. panta pirmā daļa ir interpretējama tādējādi, ka pārkāpumu šīs tiesību normas izpratnē veido tas, ka tāda finansējuma saņēmējs, kas ir piešķirts saskaņā ar ELFLA līdzfinansētu investīciju darbību, uz kuru attiecas Regulā Nr. 1698/2005 paredzētā *Leader* ass, nav īstenojis kādu no darbības elementiem, ko saņēmējs ir norādījis savā finansējuma pieteikumā un kas veidoja vienu no kritērijiem, pamatojoties uz kuriem finansējuma pieteikumi tika novērtēti nolūkā tos klasificēt prioritārā kārtībā, lai gan šis kritērijs nebija prasīts ar to saistītajā valsts tiesiskajā regulējumā, ja šāda elementa neīstenošana ir izraisījusi būtiskas izmaiņas investīciju darbībā Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta izpratnē, un tas ir jānovērtē iesniedzējtiesai.

Par septīto jautājumu

- 93 Vispirms, ņemot vērā šī sprieduma 81. un 82. punktā konstatēto, ir jāuzskata, ka, septītajā jautājumā atsaucoties uz piecu gadu laikposmu no pēdējā maksājuma veikšanas, iesniedzējtiesa ir domājusi Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punktā minēto laikposmu.

- 94 Tādējādi ar septīto jautājumu iesniedzējtiesa vispirms vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1306/2013 56. panta pirmā daļa ir interpretējama tādējādi, ka tā nepieļauj nepamatoti izmaksāta finansējuma atgūšanas procedūras uzsākšanu, pirms nav pagājis piecu gadu termiņš no brīža, kad pārvaldības iestāde pieņēmusi lēmumu par finansējumu. Šī tiesa arī vaicā, vai šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj šādas atgūšanas procedūras turpināšanu gadījumā, ja procedūras laikā finansējuma saņēmējs izbeidz pienākumu neizpildi, kas pamatoja minētās procedūras uzsākšanu.
- 95 Pirmkārt, runājot par dalībvalsts iespēju uzsākt nepamatoti izmaksāta finansējuma atgūšanas procedūru, pirms ir beidzies piecu gadu termiņš no pēdējās finansējuma daļas izmaksas, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1306/2013 54. panta 1. punktu un 56. panta pirmo daļu dalībvalstij, kas konstatē, ka pastāv pārkāpums, nepamatoti izmaksātais finansējums ir jāatgūst. Konkrēti, dalībvalstij summas no to saņēmēja ir jāatgūst 18 mēnešu termiņā pēc apstiprināšanas un attiecīgā gadījumā pēc tam, kad maksātāja iestāde vai iestāde, kas ir atbildīga par atgūšanu, ir saņēmusi kontroles ziņojumu vai līdzīgu dokumentu, kurā ir norādīts uz pārkāpuma esamību.
- 96 No tā izriet, ka dalībvalstis var īstenot minēto atgūšanu un Savienības resursu labas finanšu pārvaldības interesēs tām šāda atgūšana ir jāīsteno, cik vien iespējams, īsākos termiņos. Šādos apstākļos tas, ka atmaksa tiek prasīta pirms piecu gadu laikposma beigām, skaitot no pārvaldības iestādes lēmuma par finansējumu, nekādā veidā neietekmē minēto atgūšanu.
- 97 Otrkārt, runājot par to, vai Savienības tiesības nepieļauj turpināt atgūšanas procedūru gadījumā, ja procedūras gaitā finansējuma saņēmējs izbeidz pienākumu neizpildi, kas pamatoja minētās procedūras uzsākšanu, kā to uzsver Komisija, ir jānorāda, ka tad, ja finansējuma saņēmējam tiktu dota iespēja tiesvedības laikā, kas attiecas uz atgūšanu, novērst pārkāpumu, kurš ir pieļauts darbības īstenošanā, šāda iespēja varētu mudināt citus saņēmējus nepildīt pienākumus, jo tiem būtu pārliecība, ka viņi šo pienākumu neizpildi vēlāk var novērst, proti, pēc tam, kad to ir atklājušas kompetentās valsts iestādes. Tādējādi tas, ka finansējuma saņēmējs cenšas izbeigt vai pat izbeidz pienākumu neizpildi tiesvedības laikā tiesā, kas attiecas uz atgūšanu, nevar ietekmēt minēto atgūšanu.
- 98 Uz septīto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1306/2013 56. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas pieļauj, ka nepamatoti izmaksāta finansējuma atgūšanas procedūra tiek uzsākta, pirms ir pagājis piecu gadu termiņš no brīža, kad pārvaldības iestāde pieņēmusi lēmumu par finansējumu. Šī tiesību norma arī pieļauj, ka šāda atgūšanas procedūra tiek turpināta gadījumā, ja procedūras laikā finansējuma saņēmējs izbeidz pienākumu neizpildi, kas pamatoja minētās procedūras uzsākšanu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 99 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

- 1) **Investīciju darbības, ko – kā tas ir pamatlietā – ir apstiprinājis un līdzfinansējis Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) saskaņā ar 2007.–2013. gada plānošanas periodu, ilglaicīgums ir jāvērtē, ņemot vērā Padomes Regulas (EK) Nr. 1698/2005 (2005. gada 20. septembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai 72. panta noteikumus. Ja šīs darbības ietvaros nepamatoti izmaksāto summu atgūšana notiek pēc minētā plānošanas perioda beigām, proti, pēc 2014. gada 1. janvāra, tai ir jābūt pamatotai ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1306/2013 (2013. gada 17. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un Padomes Regulu (EEK) Nr. 352/78, (EK) Nr. 165/94, (EK) Nr. 2799/98, (EK) Nr. 814/2000, (EK) Nr. 1290/2005 un (EK) Nr. 485/2008 atcelšanu 56. pantu.**

- 2) Tas, ka tāda finansējuma saņēmējs, kas – kā tas ir pamatlietā – ir izmaksāts atbilstoši investīciju darbībai, kura ir līdzfinansēta no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) saskaņā ar Regulā Nr. 1698/2005 paredzēto *Leader* asi, ar šī finansējuma palīdzību iegūto objektu iznomā trešajai personai, kas to izmanto tai pašai darbībai kā tā, kura bija jāveic minētā finansējuma saņēmējam, var veidot būtiskas izmaiņas līdzfinansētajā investīciju darbībā šīs regulas 72. panta 1. punkta izpratnē, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus attiecīgos faktiskos un tiesību elementus saistībā ar alternatīvajiem nosacījumiem, kas ir paredzēti šīs tiesību normas a) un b) apakšpunktā. Lai secinātu, ka pastāv uzņēmumam vai valsts iestādei sniegta nepamatota priekšrocība šīs regulas 72. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, kompetentajai valsts iestādei kompetento valsts tiesu uzraudzībā ir jānosaka, kas konkrēti veido nepamatoto priekšrocību. Tas, vai, ņemot vērā faktiskos un tiesību apstākļus, faktiskais finansējuma izmantotājs būtu saņēmis finansējumu, ja viņš pats būtu iesniedzis finansējuma pieteikumu, lai gan tas ir atbilstošs, nav noteicoši minētā 72. panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērošanas nolūkā.
- 3) Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkots, kurā tāda finansējuma saņēmējam, kas ir izmaksāts atbilstoši Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) līdzfinansētai investīciju darbībai, ir noteikts pienākums vismaz piecus gadus no pēdējās finansējuma daļas samaksas iegādāto objektu saglabāt un izmantot personīgi saskaņā ar šo investīciju darbību.
- 4) Regulas Nr. 1306/2013 56. panta pirmā daļa ir interpretējama tādējādi, ka pārkāpumu šīs tiesību normas izpratnē veido tas, ka tāda finansējuma saņēmējs, kas ir piešķirts saskaņā ar Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) līdzfinansētu investīciju darbību, uz kuru attiecas Regulā Nr. 1698/2005 paredzētā *Leader* ass, nav īstenojis kādu no darbības elementiem, ko saņēmējs ir norādījis savā finansējuma pieteikumā un kas veidoja vienu no kritērijiem, pamatojoties uz kuriem finansējuma pieteikumi tika novērtēti nolūkā tos klasificēt prioritārā kārtībā, lai gan šis kritērijs nebija prasīts ar to saistītajā valsts tiesiskajā regulējumā, ja šāda elementa neīstenošana ir izraisījusi būtiskas izmaiņas investīciju darbībā Regulas Nr. 1698/2005 72. panta 1. punkta izpratnē, un tas ir jānovērtē iesniedzējtiesai.
- 5) Regulas Nr. 1306/2013 56. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas pieļauj, ka nepamatoti izmaksāta finansējuma atgūšanas procedūra tiek uzsākta, pirms ir pagājis piecu gadu termiņš no brīža, kad pārvaldības iestāde pieņēmusi lēmumu par finansējumu. Šī tiesību norma arī pieļauj, ka šāda atgūšanas procedūra tiek turpināta gadījumā, ja procedūras laikā finansējuma saņēmējs izbeidz pienākumu neizpildi, kas pamatoja minētās procedūras uzsākšanu.

[Paraksti]